

Tu Bi'Shvat: Our connection to the environment here and in Israel

Tu Bishvat is a post-Biblical holiday. The first reference to it appears in the Mishnah:

There are four New Years:

On the first of Nisan, the new year for the kinds and for the festivals

On the first of Elul, the new year for the tithing of the animals

On the first of Tishrei, the new year for the Sabbatical years and for the Jubilee years and for the planting of the vegetables

On Tu Bishvat, the new year for the trees

(Mishnah, Tractate Rosh Hashanah, Chapter 1)

Why do you think the trees have a special New Year?

How do we look and think about the environment?

Rabbi Nachman of Braslav used to say:

"Know that every shepherd and shepherdess has a unique niggun (tune) for each of the grasses and for each place where they herd their sheep. For each and every grass has its own song, and from these songs of the grasses, the shepherds compose their songs."

He used to say "Would that I merit hearing the songs and praises of the grasses, how every blade of grass sings to the Holy One, Blessed Be He, wholeheartedly with no reservations, and without anticipation of reward. How wonderful it is when one hears their song, and how very good to be amongst them serving our Creator in awe."

What senses do we use when we are coming in touch with nature?

"A man who was going to the desert and was hungry, tired and thirsty found a sweet tree fruit with a shadow and a river passes beneath him. The man ate fruits and drank water and sat in the shadow.

When he wanted to leave he said to the tree: tree what could I bless you? Your fruits are sweet, you have water and shade

I bless you that all that planting that would grow from you will be like yourself. "

"אדם שהיה הולך במדבר והיה רעב, עייף וצמא מצא אילן שפירותיו מתוקין וצלו נאה ואמת המים עוברת תחתיו. אכל מפירותיו ושתה ממימיו וישב בצילו. וכשביקש לילך אמר: אילן, אילן במה אברכך? אם אומר לך שיהיו פירותיך מתוקין- הרי פירותיך מתוקין. שיהיה צילך נאה- הרי צילך נאה, שתהא אמת מים עוברת תחתך- הרי אמת מים עוברת תחתך.
אלא יהי רצון, שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך."
(תענית ה')

In this world / Leah Goldberg

In this world there are beautiful things:

Beautiful people, flowers and trees

And who ever has his eyes open

Sees every day

At least a hundred of them.

"יש בעולם / לאה גולדברג"

יש בעולם דברים יפים:

עצים ופרחים ואנשים יפים

ומי שיש לו עיניים פקוחות

רואה יום יום

מאה דברים נפלאים לפחות

What is the different between these two readings?

What do you wish for the people you love?

To My Country / Ra'hel

I have not sung you, my country,
not brought glory to your name
with the great deeds of a hero
or the spoils a battle yields.
But on the shores of the Jordan
my hands have planted a tree,
and my feet have made a pathway
through your fields.

אל ארצי / רחל

לא שרתי לך ארצי,
ולא פארתי שמך
בעלילות גבורה
בשלל קרבות.
רק עץ ידי נטעו
חופי ירדן שוקטים,
רק שביל כבשו רגלי
על פני שדות.

Due to the shortage of water in Israel, we are put in a tough position. Israel is currently harming its natural resources by taking water from the Kinneret (Sea of Galilee) and thereby slowly depleting underground aquifers.

A significant amount of money is currently being spent desalinating water from the Mediterranean Sea. This process uses large amounts of electrical energy, harming other environmental resources. On the other hand, Israel has discussed the idea of buying water from other countries in the region, specifically Turkey, as a possible temporary solution to the water shortage.

In August 2002 Israel came to an agreement with Turkey for the supply of 13.2 billion gallons of water to Israel annually - about 3 percent of its water supply. Israel agreed to pay Turkey approximately three times what it would cost them for the same amount of recycled water and about twice that of desalinated water. The 13.2 billion gallons are estimated to offset the water that Israel supplies to Jordan as part of their 1994 peace agreement.

What should Israel do? Buy water at the risk of compromising national security by 'outsourcing' vital resources to other countries? Should Israel spend the money desalinating water while potentially harming the environment?

The story of Honi:

Honi: Good day, old man!

Old man (digging): And good day to you!

Honi: Why are you working so hard, digging in the ground?

Old man: I'm planting a carob tree.

Honi: A carob tree?! They take many years to grow and give fruit.

Old man: Yes, it is true...70 years, in fact.

Honi: Wow! Seventy years! Do you really think that you will live long enough to enjoy its fruit?

Old man: Probably not. But long before I was born, my parents planted a tree so that I could enjoy the fruit. As they planted for me, so, too, I am planting for my children.

Talmud (Ta'anit 23a)

From a mountain of waste to a green and flourishing recycling park

The Hiriya site received waste and worked as a landfill from 1952 to 1999. Over time, the size of the mountain reached 450,000m², a height of 60m, and a volume of 16 million cubic meters of waste. By 1998, Hiriya was receiving 3,000 tons of household waste per day, and in 1999, as part of a process being undertaken by the Ministry of Environmental Protection, the decision was made to stop dumping waste on the mountain and turn Hiriya into a transfer station.

In 2001, the Dan Municipal Sanitation Association began the process of rehabilitating the mountain, with the intention of turning it into a green and flourishing park that would lead environmental change worldwide. In an international architectural competition to choose landscape architects for the rehabilitation of the mountain, Prof. Peter Latz was selected from 14 applicants from Israel and abroad – an architect with huge experience of projects of this scale around the world.

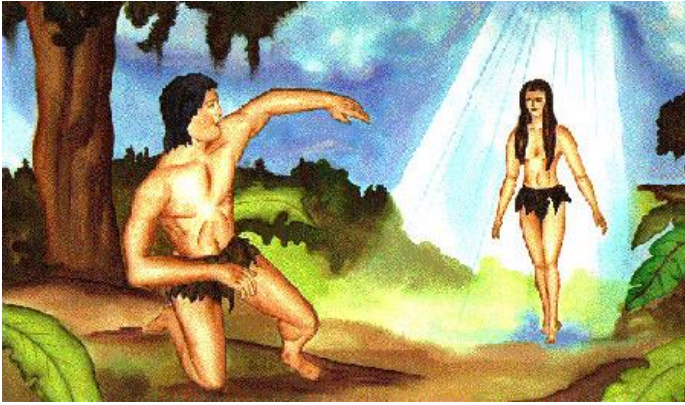
The rehabilitation of Mount Hiriya is only the first step of the construction of Ariel Sharon Park, the largest "green lung" of the Dan Metropolitan Area, which you will be able to admire from various observation posts on the mountain.

How much of our time should we be putting in protecting the environment?

Does the environment need our protection?

The Lord God took the man and put him in the Garden of Eden to work it and take care of it.
Genesis, 2, 15.

"ויקח ה' אֱלֹקִים, אֶת-הָאָדָם; וַיִּנְחֵהוּ בְּגֶן-עֵדֶן, לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ"
(בראשית, ב, ט"ו).

"As God created the first man he took him around all the trees of Gan Eden and told him: See how lovely my world is! All I've made – for you I made!! - you should be aware not to destroy the world, if you do- there is nobody that could fix it after you ". (Ka"r 6).

"בשעה שברא הקב"ה את האדם הראשון נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן, ואמר לו: ראה מעשי כמה נאים ומשבחים הם! וכל מה שבראתי- בשבילך- בשבילך בראתי תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קילקת אין מי שיתקן אחריו". (קהלת רבא 6).

*I do not like the term 'conserving the environment'.
We were not born into a museum ... We are allowed to touch nature...
When a person stands in front of nature ... if it's the smallest insects or the biggest of mountains.
Stand with humility. I'm not saying do not touch.
If you have decided to touch – then touch, but have humility.
Remember that you are here today and tomorrow you gone".
(Amos Oz, Israeli author)*

"אני לא אוהב את הביטוי 'שמירת הטבע'.
לא נולדנו לתוך מוזיאון... מותר לגעת בטבע...
כאשר אדם עומד מול הטבע...אם זה הקטן בחרקים או השגיא בין ההרים
עמוד בענווה. אינני אומר אל תיגע.
החלטת לגעת - גע, בענווה.
זכור שאתה היום כאן ומחר אינך כאן."
(עמוס עוז, סופר ישראלי)

קבוצה מספר 1

ארבעה ראשי שנים הם:

באחד בניסן - ראש השנה למלכים ולרגלים.

באחד באלול - ראש השנה למעשר בהמה.

באחד בתשרי - ראש השנה לשנים, ולשמיטין וליובלות, לנטיעה ולירקות.

באחד בשבט - ראש השנה לאילן - כדברי בית שמאי.

בית הלל אומרים: בחמישה עשר בו."

(משנה, ראש השנה פרק א' משנה א')

ט"ו בשבט – ראש השנה לבחינת מעשרות

"תנו רבנן: אילן שחנטו פירותיו קודם ט"ו בשבט מתעשר (נותן מעשר) לשנה שעברה. אחר ט"ו בשבט - מתעשר לשנה הבאה" - נותן מעשר (ת. בבלי - ראש השנה דף ט"ו עמוד ב').

גלגוליו של חג/שרה שוב

המסים ששילמו אבותינו היו לא יותר מ-20%. בסך הכל שילמו שני מעשרות מן היבול, ועוד תרומה קטנה. המעשר הראשון ניתן ללוי, והמעשר השני - בכל שנה שלישית ושישית נהפך ל"מעשר עני", וניתן לעניים. בשנים האחרות הוא נאכל על ידי האיכר עצמו ובני ביתו בעלותם לרגל לירושלים. מעין תמריץ לעלייה לרגל. ל"תרומה" שניתנה לכוהנים, לא נקבע שיעור (ומאוחר יותר העמידו אותה על מינימום של שני אחוזים)....

במשנה, שהובאה לעיל, מצויה מחלוקת בין בית הלל לבין בית שמאי. בית שמאי מחזיקים באחד בשבט, אולי מפני שכל ראשי השנים הם באחד בחודש. בית הלל אומרים "בחמישה עשר בו", וכידוע ההלכה היא תמיד כבית הלל. חכמינו זיכרונם לברכה, גם אם היו אנשי ספר וחובשי ספסלים בבית המדרש, לא היו מנותקים מן הטבע. הם התבוננו בו ואהבו אותו. הם הכירו אפילו את התהליכים הסמויים בגזעו ובשורשיו של האילן, והתחשבו בהם בקבעם הלכות.

בחורף, כשעצי הפרי עומדים בשלכת, אין הם צורכים מים ומזון, ועל כן אין הולכה של מים ושל חומרי מזון מן השורשים לעלים. רק כאשר מתחממים האוויר והאדמה ומתחיל הבלבול, מחדשים העצים את שאיבת המים מן הקרקע. לפיכך אמר ר' זעירא:

"עד כאן (עד ט"ו בשבט) הן (האילנות) - חיים ממי השנה שעברה, מכאן ואילך הן חיים מימי השנה הבאה" (תלמוד ירושלמי, ראש השנה פרק א' הלכה ב'). ורש"י פירש: "הואיל ויצאו רוב גשמי השנה ועלה השרף באילנות ונמצאו הפירות חונטין מעתה".

(מסכת ראש השנה דף י"ד ע' 16).

ארי אלון/יה בשבט

החמישה עשר בשבט הוא אחד מימי התזכורת החשובים ביותר בלוח השנה לחשבון נפש מוסרי סוציאלי. ביום זה אמור כל מי שיש לו גן לרדת אל גנו, לחשב את כל הפרות והרווחים שעשה במשך השנה, ולהפריש מתוכם את מה שהוא חייב להפריש לטובת כל אלו שאין להם גן ואין להם פרות לאכול ממנו

- ◀ מה ניתן ללמוד על החברה בתקופה המוזכרת בטקסט?
- ◀ אילו ערכים הנחו, לדעתכם, את דרכה של החברה באותה תקופה?
- ◀ מה היה היחס לטבע של ארץ ישראל החברה בתקופה האמורה ?
- ◀ ט"ו בשבט חברתי –סביבתי – כיצד כותרת זו באה לידי ביטוי כאן?
- ◀ מה הייתם לוקחים מתקופה זו לטו בשבט של דורנו?

קבוצה מספר 2

"ומנהג טוב להולכים בתמים להרבות בפירות בעצם היום הזה ולומר דברי שירות ותשבחות עליהן כאשר הנהגתי לכל החברים אשר עמדי. ואם כי בדברי כתבי הרב האר"י זלה"ה לא נמצא מנהג זה, מכל מקום לדעתי תקון נפלא הוא בנגלה ובנסתר."

(חמדת ימים, מתוך ההקדמה לסדר טו בשבט)

"[ספר חמדת הימים](#)", שהודפס בקושטא וכנראה שנכתב בצפת, אנחנו מוצאים לראשונה שמקובלי צפת חיברו "סדר" מיוחד לט"ו בשבט: מחבר הספר מביא עולם שלם של תיקונים שנעשים תוך כדי אכילת פירות ושתיית ארבע כוסות וזאת על מנת לתקן את שלושת העולמות: עולם הבריאה, עולם היצירה ועולם העשייה. אכילה מפירות האילן מקבילה לתיקון האדם והתקדמותו בעולמות הרוחניים, ומטרתה "להשפיע את שפע האילן הקדוש – עץ החיים". סדר זה של החג נדפס גם בספר נפרד, בשם "פרי עץ הדר", וזכה לתפוצה רחבה בקרב קהילות ישראל.

מתוך סדר המקובלים בצפת

"יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו, שבכוח סגולת אכילת הפירות יתמלאו האילנות מעוז שפע הודם, לשוב שנית ולהגדילם ולהצמיחם מראשית השנה ועד אחרית השנה, לטובה ולברכה, לחיים טובים ולשלום."

ארי אלון / יה בשבט

לעומת התיקון הסוציאלי של חכמי המשנה, הדגש בחמישה עשר בשבט של המקובלים הוא על תיקון עולם תיאור-קוסמי – העולם התקלקל בעקבות הטעימה מפרי עץ הדעת, והגירוש מגן העדן שבא בעקבותיו. המקובלים (תלמידי האר"י) לקחו על עצמם לתקן את הקלקול הזה על ידי ריטואלים רבים הפזורים על פני לוח השנה שלהם (תיקוני חצות, תיקון ליל שבועות וכדו'). החמישה עשר בשבט הוא יום שבו משתדלים מקובלים רבים להתקרב ככל האפשר אל גן העדן, לטעום מפרותיו ולתקן את אילנותיו הפגומים. הם עושים זאת על ידי ריטואל ארוך ומתמשך של סדר טו בשבט, שבמרכזו הם טועמים מפירות העולם הזה ומברכים עליהם בטכניקות מיוחדות של התכוונות שמיועדות אל פירות ואילנות העולמות השמימיים.

ר' נחמן מברסלב

"דע לך כי כל רועה ורועה יש לו ניגון מיוחד

לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם

כי כל עשב ועשב יש לו שירה

ומשירת העשבים נעשה ניגון של רועה

אם הייתי זוכה לשמוע את קול השירות

והתשבחות של העשבים

איך כל עשב ועשב אומר שירה לשם יתברך

בלי תמיהה ובלי שום מחשבות זרות

ואינם מצפים לשום תשלום גמול

כמה יפים ונאים כששומעין השירה שלהם

וטוב מאוד ביניהם לעבוד את ה' ביראה

תיכף כשאדם מתעורר להשתוקק לארץ ישראל

אזי כפי התעוררותו ותשוקתו

נמשכת עליו הארה מקדושת ארץ ישראל..."

- ◀ מה ניתן ללמוד על החברה בתקופה המוזכרת בטקסט?
- ◀ אילו ערכים הנחו, לדעתכם, את דרכה של החברה באותה תקופה?
- ◀ מה היה היחס לטבע של ארץ ישראל החברה בתקופה האמורה ?
- ◀ ט"ו בשבט חברתי –סביבתי – כיצד כותרת זו באה לידי ביטוי כאן?
- ◀ מה הייתם לוקחים מתקופה זו לטו בשבט שלכם?

קבוצה מספר 3

"למען חבב את הנטעים... יש לבית הספר לעשות יום-טוב את היום אשר נועד מימי קדם בישראל לראש השנה לאילנות. לערוך בו במערכת ברוב חן והדר את העצים, הנטעים, השושנים והפרחים, ככל אשר יעשו בארצות אירופא בראשון לחודש מאי..."

(זאב יעבץ, מתוך הארץ, תרנ"א)

1884 התקיים בארץ טקס הנטיעות הראשון בט"ו בשבט במושבה ייסוד המעלה. שש שנים לאחר מכן בט"ו בשבט בשנת תר"ן-1890 יצא המורה והסופר [זאב יעבץ](#) עם תלמידיו מבית הספר בזיכרון לנטיעה חגיגית, והחליט במודע לקבוע אופי חדש לט"ו בשבט. יוזמה זו נקלטה במושבות עבריות נוספות, ובשנת [1908](#) הכריזה [הסתדרות המורים](#) על ט"ו בשבט כחג הנטיעות, ומאוחר יותר אימצה [הקרן הקיימת לישראל](#) את המועד הזה.

חשוב לציין שמסורת חדשה זו נשענת על מסורות עתיקות לדוגמת המדרש:

וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל"; אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו: נשב ולא נטע, אלא הוו זהירים בנטיעות... כשם שנכנסתם ומצאתם נטיעות שנטעו אחרים, אף אתם היו נטעים לבניכם, שלא יאמר אדם: אני זקן, כמה שנים אני חי, מה אני עומד ומתייגע לאחרים? למחר אני מת!... לפיכך לא יבטל אדם מן הנטיעות, אלא כשם שמצא - עוד יוסיף ויטע, אפילו יהיה זקן. (מדרש תנחומא, פ' קדושים)

ארי אלון/יה בשבט

החמישה עשר בשבט של הציונים הוא יום תיקון לאומי-הסטורי של קלקולי הגלות, שבאו הן על ידי גורמים חיצוניים כגון דיכוי ואנטישמיות והן על ידי גורמים פנימיים כגון המנהיגות ההלכתית. יותר מכל יום אחר סימן יום זה את שאיפותיהם של הציונים לתקן את טבעם הגלותי, לחדול מן הריחוף האוורירי, ולהתחבר מחדש אל כברת אדמה וארץ. ביום הזה לימדו הציונים את עצמם ואת ילדיהם לצבוע את ארץ ישראל בירוק על ידי נטיעת רבבות אילנות. באופן כזה, כך האמינו, יירשו מחדש את מולדתם על ידי הפרחת שממותיה. וכמו כן, כך קיוו, ילמדו הם את עצמם ואת ילדיהם לחדול מן הריחוף הגלותי, ולנחות סוף סוף על קרקע מוצקה.

נתן אלתרמן

בהרים כבר השמש מלהטת
ובעמק עוד נוצץ הטל,
אנו אוהבים אותך, מולדת,
בשמחה, בשיר ובעמל.
ממורדות הלבנון עד ים המלח
נעבור אותך במחרשות,
אנו עוד ניטע לך ונבנה לך,
אנו ניפה אותך מאד.

נלבישך שלמת בטון ומלט
ונפרוש לך מרבדי גנים,
על אדמת שדותיך הנגאלת
הדגן ירנין פעמונים.

המדבר, אנו דרך בו נחצובה,
הביצות, אנחנו ניבשן,
מה ניתן לך עוד להוד ושובע,
מה עוד לא נתנו וניתן....

רחל

הוי, ארְצִי, הוֹרְתִי, מְדוּעַ
כֹּה שְׂדוּף נִפְךָ וְעֶצֶב?
זְכֹרֹנָה שֶׁל אֶרֶץ חוֹרְגָת
בְּלִי מְשִׁים עוֹלָה עַל הַלֵּב:
עַל גִּבְעָה – פְּרָחֵי אֲשׁוּחַ,
בְּמִישוֹר – יְשִׁישֵׁי אֵלּוֹן.
בְּמוֹרְדֵי, עַל חוֹפֵי הַפֶּלֶג,
בְּנוֹת לְבָנָה בְּכִסּוֹת שִׁבְתוֹן;
יַד הַשְּׂמֶשׁ תִּקְצַר מִתְקַע
בְּלֵב הַיַּעַר רִמַּח אָדָם,
יוֹם תָּמִים בְּמִשְׁכַּן בְּנֵי אֶרֶן
אֶפְלָה רִיחֵינִי וְחִלּוּם.
הוֹי, אֲמִי! הֵן נִחְלָה עֲלֶיךָ,
הֵן נִתְבַּע עֲלֵבוֹךְ מֵאֵל –
עַל מִפְּי צְהַרֶיךָ כְּקֶדֶם
עוֹד תִּרְעִיפִי נִיחוּם וְצֵל.

- ◀ מה ניתן ללמוד על החברה בתקופה המוזכרת בטקסט?
- ◀ אילו ערכים הנחו, לדעתכם, את דרכה של החברה באותה תקופה?
- ◀ מה היה היחס לטבע של ארץ ישראל החברה בתקופה האמורה ?
- ◀ ט"ו בשבט חברתי – סביבתי – כיצד כותרת זו באה לידי ביטוי כאן?
- ◀ מה הייתם לוקחים מתקופה זו לטו בשבט שלכם?

קבוצה מספר 4

"קהילות יהודיות רבות ברחבי העולם בחרו בט"ו בשבט כיום "חשבון נפש אקולוגי". ביום זה אנו מזכירים לעצמנו כי המציאות כולה מורכבת מיחסי גומלין, וכי לאילנות באשר הם ישנו תפקיד מרכזי בשמירת האיזון במערכת בה אנו חיים. כריתת יערות והרס הטבע אינו אלא כריתת הענף שעליו אנו יושבים, ולכן יש לעצור תופעות אלו. בחג זה האדם מתמודד מחדש עם מקומו כיצור נברא ואת החובה והצורך לשמור על הבריאה מהרס."

שרה שוב/גלגולו של חג

...וכך היו נוטעים ונוטעים, עד שהתמלאה הארץ בעצים ולא נשארו מקומות פנויים לנטיעה בקרבת בתי הספר. ומשניטלה מט"ו בשבט מצוות עשה זו, הלכה דמותו של החג ונתמעטה - הוא היה לחגם של גני ילדים, שבו אוכלים פירות מיובשים מתורכיה ומיוון. אבל לא חג כט"ו בשבט יותר על קיומו. במדינת ישראל נתגלה צורך חדש - הגנה על טבע הבר של ארץ ישראל, ההולך ונהרס בגלל התנהגות בלתי אחראית של אזרחים ומוסדות... החברה להגנת הטבע נחלצה להגנת טבע הבר של ארץ ישראל. ביוזמתה הפך ט"ו בשבט ליום שמירת הטבע. והשבוע שבו חל ט"ו בשבט הוכרז כשבוע שמירת הטבע. רוח חדשה, תוכן חדש, ומנהגים חדשים. המנהג המרכזי שתרם פרק זה בתולדות ט"ו בשבט, הוא היציאה אל חיק הטבע - טיולים, סיורים מודרכים, והנאה מיופיו העשיר של הטבע בעונה זו של השנה. ט"ו בשבט בא להציל את הטבע, ונמצא ניצל על ידו.

אברהם גרין/ בקשו פני קראו בשמי

"יש לנו צורך דחוף בחידוש האחריות של האדם לעולם הטבע שמסביב לנו. כשאנו קוראים להפחתת השימוש לרעה והניצול הגס של אוצרות האדמה, ליחס של כבוד ולהגנה על האוויר, הקרקע והמים, לשימור המינים בעולם הצומח והחי, הרינו זקוקים ללשון תיאולוגית שתשמש בסיס לאותו שינוי ביחסו של האדם. התקופה שבה אנו חיים ממש זועקת ללשון של אמונה, המדברת על האחדות שמונחת ביסוד כל המציאות, שמתגלה בשונות ובריבוי של החיים, ... אותה אחדות תלויה במושג הבריאה, בהרגשה שכל ההוויה נובעת ממקור..... גם כאן קשה לקבוע את הדברים לפרטיהם, ועל כל יחיד וכל קהילה למצוא את הדרכים כיצד יקיימו מצוות אלו. למשל, אין ספק שנכון יהיה להגיע לרמה גבוהה של תודעה ומעשים ביחס לאופן שבו אנו חיים, המוצרים שאנו צורכים והדרכים שבהן אנו נפטרים מפסולתם. חייבים אנו לחדול מן הניצול המוגבר וחסר החמלה של אוצרות הטבע..

ארי אילון/יה בשבט

טו בשבט האקולוגי מהוה, לדעתי, בבואה מרתקת של מודל יהודי שורשי בעל עימותים משמעותיים הן עם היהדות הציונית (פוסט-ציונית?) והן עם היהדות ההלכתית (ניאו הלכתיות?). עימות עם הציונות בא לידי ביטוי, בין השאר, בעצם הפיכת טו בשבט ליום אדמה עולמי ולא רק יום של אדמת ארץ ישראל. על אותו מישור יש לטו בשבט האקולוגי גם התנגשות חזיתית עם היהדות ההלכתית, שכן הוא רואה את עיקרו של טו בשבט ההלכתי כיום הקשור במצוות התלויות בעולם כולו ולא דוקא בארץ ישראל – המסר העומד מאחורי טו-בשבט האקולוגי הוא שיש לפרש את הביטוי "ארץ" לא כארץ ישראל דווקא, אלא כאדמה, או תבל וכדו

◀ מה ניתן ללמוד על החברה בתקופה המוזכרת בטקסט?

- ◀ אילו ערכים הנחו, לדעתכם, את דרכה של החברה באותה תקופה?
- ◀ מה היה היחס לטבע של ארץ ישראל החברה בתקופה האמורה ?
- ◀ ט"ו בשבט חברתי –סביבתי – כיצד כותרת זו באה לידי ביטוי כאן?
- ◀ מה הייתם לוקחים מתקופה זו לטו בשבט שלכם?

ב"ה

האדם והעץ

סימפוניה בארבע מערכות

דרשה לט"ו בשבט

בדרשה השלישית לחנוכה הועמד האתגר ליחד קוב"ה ושכינתיה – ז"א לסלול דרך להביא את ההסברים החדשים והישנים לידי הרמוניה במיוחד אלו הנוטים אל הפרשנות הדתית – לאומית עם אלו המבקשים את המשמעות האוניברסלית. ראש השנה לאילן או בשמו הידוע יותר חג האילנות או פשוט ט"ו בשבט מספק לנו זירה מופלאה למימוש של אתגר זה.

א. היסוד הדתי – ראש השנה לאילן - מעשרות

בראשיתו יום ט"ו בשבט הוא אחד מארבעה ראשי שנים:

(א) אַרְבַּעַת רָאשֵׁי שָׁנִים הֵם....

בְּאֶחָד בַּשָּׁבֹט, וְרֵאשֵׁי הַשָּׁנָה לְאֵילָן, כְּדַבְּרֵי בַּיִת שְׁמַאי. בַּיִת הַלֵּל אוֹמְרִים, בְּחַמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ:

(משנה ראש השנה פרק א)

חשיבות תאריך זה הא לקביעת קו מפריד בין השנים המחייבות מעשרות. וכפי שמנסח הברטנורא:

ראש השנה לאילן - לענין מעשר פירות, שאין מעשרין פירות אילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט, דבאילן אזלינן בתר חנטה.

השלב הקובע בגידולו של הפרי הוא שעת החנטה (התחלת התהוות הפרי), כמו בתבואה שהזמן הקובע הוא שלישי הגידול, בשונה מירקות שבהם שעת הלקיטה היא הקובע. כך מנסח רבה את הכלל (ראש השנה דף יג עמוד ב):

אמור רבנן:

אילן - בתר חנטה

תבואה וזיתים - בתר שלישי

ירק - נבתר לקיטה

ממה נובע ההבדל? הלא ההליכה אחר הלקיטה היא הנוחה ביותר למעשה, שכן היא עוקבת אחר מעשה האדם ביחס לפרי. בעוד שהבאת שלישי או חנטה מצריך מעקב מיוחד אחר גידול היבול ללא תמורה ממשית לחיי האדם? מעשרות בתבואה וכנראה גם בעצים חיובם מן התורה. בעוד שבירקות לדברי הכל חיובם הוא מדרבנן. כנראה שדווקא התהוות הפרי היא הקובעת¹ מעיקר הדין ובירקות דרבנן הקילו!

אולם מהו העיקרון המנחה לזמן של חיוב המעשרות – מדוע לא לקיטה?

כמו כן יש לבחון את שאלת התאריך. מדוע דווקא בזמן זה מתחלפת השנה? בירושלמי שתי תשובות בדבר:

ר' זעירה רבי אילא רבי לעזר בשם רבי הושעיה -

חד אמר: כבר יצאו רוב גשמי שנה כולה וכבר רובה של תקופה מבחוק.

וחרונה אמר: עד כאן הן חייני ממי השנה שעברה מיכן והילך הן חייני ממי השנה הבאה.

(תלמוד ירושלמי מסכת ראש השנה פ"א ה"ב, דף ו/ב)

העמדה הראשונה קובעת כי כך הוא קו פרשת המים מבחינת גשמי השנה². מהי המשמעות של איזכור התקופה? יש להוסיף את השלמת הניסוח של הבבלי לענין (שם יד א):

הכי קאמר אף על פי שרוב תקופה מבחוק הואיל ויצאו רוב גשמי שנה.

¹ בגמרא ר"ה יג א, ישנה דרשה: ועשת את התבואה לשלש השנים – אל תקרי לשלש אלא לשליש. לומר כי הזמן הקובע למעשרות הוא שלישי הגידול. שלישי גידול הוא סוג של חנטה – תחילת גידול הפרי שבתבואה הוא שלישי...

² האם מדובר בשאלת כמות הגשמים או ימי הגשמים הדבר תלוי בפרשנויות שונות לתלמוד ולמציאות – ראה למשל פירוש ר"ח לסוגיית הבבלי דף יד עמוד א.

ז"א, למרות שחלקה הגדול של תקופת טבת (עונת החורף) עדין לא עבר³, ולכן לא היה מקום לפתוח שנה חדשה למעשרות, אך היות ורוב הגשמים ירדו יש מקום לחוג ראש השנה לאילן. מה המשמעות של שני הקריטריונים הללו – זמן התקופה (או באופן מדויק יותר: מעבר של מחצית זמן תקופת החורף) לעומת ירידת רוב הגשמים. מהי המשמעות של ההכרעה לטובת קריטריון הגשמים ולא התקופה?

ההצעה השניה מופלאה עוד יותר. עד טו בשבט חיים הפירות (או האילנות?) מגשמי שנה החולפת ומעתה התחדשות של ממש הם מתחילים את יניקתם מגשמי שנה הנוכחית. מעבר לשאלת היכולת לקבוע דבר מסוג זה. מעבר לשאלה המציאותית – וכי לפני ט"ו בשבט לא ינקו מגשמי שנה נוכחית (הבאה)? יש לשאול מה טיבו של קריטריון זה ובאיזו נקודה הוא חולק על הקריטריון הקודם הנוגע לקרב גשמי שנה?

ג. היסוד הלאומי - חג הנטיעות (האילנות) – האומה בארצה

כותב הרב קוק בשנת תרע"ב (1912)

על פי המנהג יש בו – בט"ו בשבט – רושם של יום חגיגה, של התעוררות לתחיה ישובית בארצנו הקדושה (אגרות ראי"ה ח"ב עמוד סא)

עם תחילת שיבתו של עמינו לארץ העמיק האילן את שורשיו. מצווה נתחדשה בתורה: 'כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ'⁴. וכך ביסוד המעלה (שבגליל העליון), ממש כמקובלים, נוטעים 100 פעמים טו עצים, בט"ו בשבט של שנת תרמ"ד⁵. המחנך יעבץ הוגה והסתדרות המורים והגננות מקבלת ב – 1908, באופן רשמי: חג הטבע – חג הנטיעות בט"ו בשבט⁶. המלבוש החדש מתקבל באהדה אצל חכמי האומה והם רואים בו בגד אוטנטי מקדמת דנא המחבר את העם וארצו את הרוח והחומר⁷. ומאז שר כל פעוט מן הגן והגינה:

כך הולכים השותלים

שתיל יבוא בכל גומה

³ כך ברוב השנים. שכן תקופת טבת מתחילה בדרך כלל אחרי ר"ח טבת והיות וזמנה הוא כ- 91 יום הרי שחצייה הוא לאחר ט"ו בשבט.

⁴ קריאה סלקטיבית וחצויה של הפסוק בויקרא יט. במקור משמש פסוק זה רקע למצוות ערלה...

⁵ ספר המועדים עמ' 459

⁶ רפל בעמ' 157.

⁷ דברי קלוזנר בספר המועדים 9-468 ושירו של ש שלום הרואה בלבוש הארץ אילנות אות לבואו של משיח שם

יער עד יפרש צלו

על ארצנו ערומה

בט"ו בשבט בט"ו בשבט.

זיקה מחודשת זו שבין ניצני הגאולה והנטיעה טעם ישן יש בה. שכן המדרש מורה על סדרי העדיפויות (אבות דרבי נתן נוסח ב פרק לא):

רבי יוחנן בן זכאי היה אומר: אם היתה נטיעה בתוך ידך, ויאמר לך: הרי לך המשיח – בוא ונטע את הנטיעה ואחר כך צא והקבילהו.

יתירה מזו. המדרש מצווה על הנטיעה עם הביאה לארץ. נראה כי הוא חושב עם מנהיגי התנועה הציונית בראש אחד. לא זו בלבד אל שמורה כי עצם הנטיעה היא דבקות בדרכי הקב"ה החקוקים בספורה המכונן של הבריאה:

ר"י ב"ר סימון פתח (דברים יג): 'אחרי ה' אלהיכם תלכו' - וכי אפשר לבשר ודם להלוך אחר הקב"ה? אותו שכתוב בו (תהלים עז) בים דרכך ושבילך במים רבים... אותו שכתוב בו (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה... ואתה אומר: ובו תדבקון?

אלא, מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחלה, הה"ד (בראשית ב): 'ויטע ה' אלהים גן בעדן', אף אתם כשנכנסין לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה:

הה"ד כי תבאו אל הארץ... (ויקרא רבה פרק כה אות ג⁸).

גם כאן המדרש לוקח אותנו אל שורש השורשים תשתית החיים בגן עדן מקדם...

ד. היסוד האוניברסלי - חג האילן – איכות הסביבה

דא עקא, עם חלוף השנים, עם ריבוי הלבוש ומיעוט הנטיעות, חלה הפחתה במעמדו של חג הנטיעות (אם כי תמיד נמצאו שומרי משמרת הקודש המקפידים על מצוות נטיעה בכל שנה...) עד שנמצאו לו גואלים חדשים: שומרי הטבע ואיכות הסביבה⁹. ומעתה החג ירוק הוא, בדאגה לאיכות כדור הארץ, שמירת טהרת המים והשתתפות עם כל הצומח והחי. ניתן לשים לב כי בכל

⁸ וראה גם מדרש תנחומא ויקרא קדושים אות ח.

⁹ הרעיון והניתוח אצל רפ"ל שם עמ' 157.

'הגדה' מחודשת לסדר טו בשבט נכנס אם ברעיון ואם בזמר אם באימרה ואם בטקס היסוד של השיבה אל הטבע והדאגה לקיומו – להמשך סיבובו הבריא של כדור הארץ שלנו.

למשל הידוי בהגדה

ושירים....

גם כאן כבזמנים אחרים עם התמעטות הבעירה של האידיאליזם הציוני, עם נינוחות הדעת של הציונים הישנים, עם התרחבות הלב אל הכפר הגלובלי, האדמה ונטיעת העם עליה מתקשה להוציא את המוני בית ישראל לרחובות ולשדות. יש צורך למצוא באילן לא רק את שאיפת הדורות ליער את אדמתה החשופה של ארץ ישראל. מחשבות הפוגשות באילן את הצמיחה והחיים, את האיזון שבטבע את השותפות שבין היצורים השונים (O_2 אל מול CO_2), מתבקשת כאן ראיית האדם והעץ כיחידים לא כמשרתים מטרה (האילנות של האדם והאדם של האומה)

כי האדם עץ השדה לבוא מפניך במצור?!...

חג האילנות שב והווה לחג האילן, היחיד העומד אל מול גורלו ומשקף בהווייתו היחידית את גורלו של העולם כולו.

ב. התוכן הסודי - יום לאכילת פרי האילן – סדרם של המקובלים

איך נפרנס את שלושה ההיבטים? ט"ו בשבט של ההלכה של הדת העוסק בעניני משפט שוממים הנוגעים להפרשת מעשרות. ט"ו בשבט של האומה החפיצה להיאחז באדמתה בטקסים שאובד עליהם הקלח או ט"ו בשבט של שאיפות ברות - חפות ממצווה וטהורות מלאומיות המבקשות את הנקיות העולמית חסרת הגבולות. הניתן למצוא את החוט המקשר בין אלו השלוש ולראותן מתאחדות לקול אחד הרמוני ושלם?

יש מקום למחשבה כי המפתח נמצא דווקא ברובד החסר של החג אצל המקובלים.

התסיסה הדתית בקרב המקובלים שלאחר גירוש ספרד הולידה גם מנהג אכילת הפירות של ט"ו בשבט.

ומנהג טוב להולכים בתמים להרבות בפירות בעצם היום הזה ולומר דברי שירות ותשבחות עליהן (פרי עץ הדר – פתיחה)

אור לט"ו בשבט, מתכנסים בבית המדרש... הנרות דולקים, השולחנות מכוסים במפות לבנות עטורים בהדסים, פרחים וצמחים... כדי יין לבן ואדום... לבן...תשישות כוחה של חמה והאדום אות מבשר לצמיחה וגידול.... (ע"פ חמדת ימים)

נתנסחה הגדה וסדר ודין ביחס לכמות הפירות והברכות והקידוש ודברי התורה ושיוכם לספירות של עולם הוסדו וכו' וכו'.

אולם מנין הענין נובע? בתפיסתנו העממית זה קשור לחיבת ארץ ישראל. וכך גם במסורת הגולה ניתן למצוא זיקות אלו¹⁰ ולכן אנו תוהים על פירות מיובאים מארצות העמים המעטרות את חג ט"ו בשבט שלנו. ברור שיש בכך טעם לפגם. אין חובה לאכול את הפירות המשומרים דווקא. אבל לא מן הסיבות הלאומיות הצרות. שכן במקור לא יוחדו פירות ארץ ישראל דווקא לסדר ט"ו בשבט (למרות שלאחד הנוסחים של ההגדה יש לאכול דווקא דשבעת המינים, אבל כמעט בכל הנוסחים לא רק זה אלא מכלול רחב יותר). על פי תודעת המקובלים חוגגי סדר ט"ו בשבט אכילת הפירות קשורה לענין אחר הלקוח מן הירושלמי.

תלמוד ירושלמי מסכת קדושין דף מח/ב

רבי חזקיה ר' כהן בשם רב עתידי אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל. ר' לעזר חשש להדא שמוענת ומצמיח ליה פריטין ואכיל בהון מכל מילה חדא בשתא:

במילים פשוטות ועמוקות מבע – סדר ט"ו בשבט יש בו התפייסות עם הטבע. הזרות שהאדם הדתי אמור לחוש ביחס אליו ואל הנאותיו ההנזרות מן העולם החומרי מחשש חטא – בסדר ט"ו בשבט אין לה מקום. אין כאן קריאה ח"ו לזלילה – יש לתבל את האכילה המדורגת והמסודרת בשירות ותשבחות למי ששלו הכל, אך יש כאן התפייסות לא רק עם הטבע אלא גם עם חטא האכילה הקדמוני. הלא מן העץ הוא אכלו אבות העולם ומאז אנו נדדים ונשחטים ועתה זמן התקנה – תקנת האכילה, תקנת ההנאה¹¹, התפייסות עם עולמו של הקב"ה לומר אין האדם והעולם אויבים אלא אוהבים ושותפים. האדם עוקב אחרי חיות הטבע והתעוררותו לחיים ביין המתאדם ברצף הפירות שעל שולחנו ומזהה עם חיות האילן¹².

זהו סודו של ט"ו בשבט ומכאן לחידוש התפיסה שברבדי החג השונים.

הבחירה בכמות הגשמים ולא בתקופה מבקשת לשיח עם השיח. נוטלת את דרך ההדברות עם הצומח ואיננה מקבעת אותו במסגרת אוניברסלית מקפת כל קשוחה. שהרי מה לי תקופה אם אין גשמים ואם יש גשמים הנחוצים

¹⁰ למשל ספר המועדים עמודים 348-350 ואף במסורת חסידית (קוצק) שם עמודים 357-359.

¹¹ הד לתפיסה זו אצל ר' צדוק הכהן מלובלין הרואה החודש שבט חודש שבטו של אשר המאושר בבנות ומייצג את גורם ההנאה בעולם. בחודש זה תפקידו להתמקד בסדר טו בשבט המקדש (תרתי משמע את ההנאה). ראה דבריו במחשבות חרוץ פרק ח – עמודים נד-נה, בהוצאת ירושלים, תשס"ב.

¹² ההזדהות עם העץ, עם עץ החיים היא עם שורש החיות ששיך ליום זה טוב בשבט לפי החשבון שבניסן נברא העולם. ואז האדם בכ"ה באשר וט"ו בשבט הוא 40 יום קודם יצירת הוולד... אוהב ישראל.

יש מקום למחשבה שהרובד ההלכתי העוסק במעשרות ובשמו ראש השנה לאילן הוא אין החיים כפי שהעירר המקובלים. לאחר קיום המצוות הנוגעות לעץ החיים מתאפשר התיקון שבין האדם לבין העץ האחר דעת טוב ורע (שזו סעודתם של המקובלים)....

לחיותו של אילן מה לי אם אין תקופה. חריפה מזו היא הבקשה לחתור למקור חיותו ממש של האילן. לדלג על הקושי המציאותי ולמצוא את חיות הפרי משנה שעברה או משנה הבאה.

הקביעה כי השלב המחייב במעשרות אינו זמן הלקיטה – זמנו של האדם, אלא תחילתו של הפרי – לוקחת את קביעת המעשרות לזמנו של האילן והפרי. הפרשת מעשרות, כך קובעת ההלכה, היא איננה ענין של האדם עם עצמו, איננה רק מחווה של האדם לאל בורא כל, אלא משא ומתן מעמיק בין יצורי האל: בין האדם לבין האילן. האדם המבקש לעבוד את בוראו דרך נטילת הפירות ועישורן עליו להיות קשוב לקצב החיים, למבועי החיות של הפרי.

על כן לענין זמן המעשרות, גם מבחינת התאריך בלוח השנה, כמו גם השלב הקובע בהתפתחות הפרי, יש צורך בהיכרות קרובה של הרך הנימול, של הפרי החונט, של האילן המביע את זרמי חייו.

הקשבה עמוקה זו היא המפתח לחיים המשותפים בעלי היסוד השוויוני בו היצורים כולם שבים אל מקורם בגן עדן מקדם ומשמשים בתפקידם אותו הועיד להם בורא שמים וארץ.

תפיסה זו עומדת מול האילן ומשתאה. היא איננה רואה בו רק משאב לדחיסת אנרגיה לגוף האדם או מקור למגוון הנאותיו (עצו לארונותיו, ענפיו ועליו לצל וכו'). התפיסה רואה באילן יצור חי השותף לאדם בדאגה להמשך הקיום. ואדרבה שנותיו של האילן עוקפות ומקיפות את שנות האדם ממש כלשונו של הזקן שפוגש חוני המעגל (מן העסוקים ביותר בגשמי השנה):

אמר ליה האי [גברא] עלמא בחרובא אשכחתייה כי היכי דשתלי לי אבהתי שתלי נמי לבראי

(תענית כג א)

כך כפי שחשק נטיעת האילנות נובע מחפץ הטבת הדורות הבאים¹³, כך גם

באופן זה ממש, אכילת הפירות מאבדת את הלהיטות הבשרנית שלה והופכת להיות שפע של טובה, שיש בו מאצילות החסד. הפרי אינו רק חומר למילוי הבטן אלא המחווה הנדיבותית של בני הדורות אלו לאלו. הדאגה האנושית מתפשטת אל מעבר הכאן והעכשיו ונושאת את מבטה אל מרחבי העתיד ובזה עצמו פותחת את השער הראשון של הגאולה¹⁴.

¹³ מאמרי דא"ה עמוד 501.

¹⁴ ובזה הופך טו בשבט להיות הנדבך הראשון ברצף החגים הבאים באמצע החודש משבט לאדר ולניסן.

נשיאת המבט אל העבר אל האכילה הראשונית מן העץ האסור וחפץ תיקונו מוליך בהכרח אל הארץ הטובה אל
עציה ופירותיה ואל בקשת גאולת בניה (יחזקאל לו ח)

וְאַתֶּם הָרִי יִשְׂרָאֵל עֲנֹפֹכֶם תִּתְּנוּ וּפְרִיכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קָרְבוּ לְבוֹא

האדם והעץ

סימפוניה בארבע מערכות

דרשה לט"ו בשבט

(א) אָרְבֵּעָה רָאשֵׁי שָׁנִים הֵם....

בְּאֶחָד בְּשָׁבָט, רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן, כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים, בְּחֻמְשָׁה עָשָׂר בּוֹ:

(משנה ראש השנה פרק א)

ראש השנה לאילן - לענין מעשר פירות, שאין מעשרין פירות אילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט, דבאילן אזלינן בתר חנטה (ברטנורא)

ראש השנה דף יג עמוד ב

אמור רבנן: אילן - בתר חנטה, תבואה וזיתים - בתר שליש, ירק - בתר לקיטה...

תלמוד ירושלמי מסכת ראש השנה פ"א ה"ב, דף ו/ב

ר' זעירה רבי אילא רבי לעזר בשם רבי הושעיה -

חד אמר: כבר יצאו רוב גשמי שנה כולה וכבר רובה של תקופה מבחוק.

וחרונה אמר: עד כאן הן חיינ ממי השנה שעברה מיכן והילך הן חיינ ממי השנה הבאה.

בבלי, שם יד א

הכי קאמר אף על פי שרוב תקופה מבחוק הואיל ויצאו רוב גשמי שנה.

פרי עץ הזר - פתיחה

ומנהג טוב להולכים בתמים להרבות בפירות בעצם היום הזה ולומר דברי שירות ותשבחות עליהן

חמדת ימים בעיבוד

אור לט"ו בשבט, מתכנסים בבית המדרש... הנרות זולקים, השולחנות מכוסים במפות לבנות עטורים בהדסים, פרחים וצמחים... כדי יין לבן ואדום... לבן... תשישות כוחה של חמה והאדום אות מבשר לצמיחה וגידול....

תלמוד ירושלמי מסכת קדושין דף מח/ב

רבי חזקיה ר' כהן בשם רב עתידי אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל. ר' לעזר חשש להדא שמועתא ומצמיח ליה פריטין ואכיל בהון מכל מילה חדא בשתא:

אגרות ראי"ה ח"ב עמוד סא

על פי המנהג יש בו – בט"ו בשבט – רושם של יום חגיגה, של התעוררות לתחיה ישובית בארצנו הקדושה

ויקרא רבה פרק כה אות ג

ר"י ב"ר סימון פתח (דברים יג): 'אחרי ה' אלהיכם תלכו' - וכי אפשר לבשר ודם להלוך אחר הקב"ה? אותו שכתוב בו (תהלים עז) בים דרכך ושבילך במים רבים...אותו שכתוב בו (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה... ואתה אומר: ובו תדבקון?

אלא, מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחלה, הה"ד (בראשית ב): 'ויטע ה' אלהים גן בעדן', אף אתם כשנכנסין לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה:

הה"ד כי תבאו אל הארץ...

תענית כג א

אמר ליה האי [גברא] עלמא בחרובא אשכחתייה כי היכי דשתלי לי אבהתי שתלי נמי לבראי

הרב קוק – מאמרי רא"ה

כך כפי שחשק נטיעת האילנות נובע מחפץ הטבת הדורות הבאים.

יחזקאל לו ח

וְאַתֶּם הָרִי יִשְׂרָאֵל עֲנֹפֹכֶם תִּתְּנֶנּוּ וּפְרִי־כֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קָרְבוּ לְבוֹא

ט"ו בשבט- גלגולו של חג

The evolution of a holiday – Tu Bishvat

ט"ו בשבט אינו מוזכר בתנ"ך אלא רק בשלב מאוחר יותר, תקופת המשנה. אז נקבע היום החמישה עשר בחודש שבט כיום בו מתחילה שנת מעשר חדשה- כלומר שנת מיסים חדשה.

Tu Bishvat isn't mentioned in the Torah, but later on in the Mishna, where the 15th of the hebrew month of Shvat was chosen as the day the tithe begins i.e. a new tax year.

מט"ו בשבט ועד ט"ו בשבט על האיכר לתת מעשר מהיבול שלו לעניים, לכהנים וללויים. למה דווקא ט"ו בשבט? כי לרובבתקופה זו לעצים אין פרי וישנה התחדשות.

From one Tu Bishvat to the next the farmer must distribute a tithe from his crop to the poor, to the Cohanim and the Levites. Why is this done on Tu Bishvat? during this period the trees don't give fruit and it is a time of renewal.

איך הפך ט"ו בשבט מהיום הראשון של שנת החג ליום חג?

How did Tu Bishvat become a holiday?

הדעות בשאלה זו חלוקות ויש עליהן ויכוח, אך דבר אחד ברור: המחנכים בדורות השונים הם שנתנו לחג את המשמעויות שלו.

There are opposing opinions regarding this debate, but one thing is clear: Through the ages it were the educators who gave the holiday its meanings.

לאחר חורבן הבית, כמעט שנעלם התאריך הזה כי אל היה צורך לתת מעשר לעובדי בית המקדש. אבל אז החליטו המלומדים והמקובלים שבגלות להביא לבקש מהתלמידים להביא ביום זה פירות, כדי לזכור את פירות ארץ ישראל ועציה, ולשמור את הזיקה והאהבה התמידיים של היהודים לארץ.

After the destruction of the temple this holiday had almost disappeared, because there was no need to give a tithe to the temple workers. Scholars in the diaspora had asked their disciples to bring fruit on this day in order to remember the fruits of the land of Israel, its trees and to preserve the connection and love of the land.

גם בישראל נהגו לציין יום זה: מקובלי צפת ערכו בט"ו בשבט סדר, שכלל שתיית יין לבן ואדום ואכילת פירות הארץ, תוך תפילות ותחינות.

In Israel this day was celebrated by the Cabalists of Safed. They use to have a Tu Bishvat seder which included drinking red and white wine, eating fruits of the land, pleading and praying.

עם חידוש ההתיישבות היהודית בארץ ישראל, שנות השמונים של המאה ה-19, עלה הצורך במציאת תוכן חדש ליום זה וגם כאן היה זה אחד ממחנכי הדור שנתן לחג משמעות חדשה.

During the 80's of the 19th century with the renewal of Jewish settlement in the land of Israel appeared a need for new content on this day. It was up to one of the greatest educators who gave this holiday a new meaning.

בט"ו בשבט בשנת תר"ן (1890) יצא המורה והסופר זאב יעבץ בראש תלמידיו מבית הספר בזכרון יעקב לנטיעות חגיגיות וקבע כך אופי חדש לט"ו בשבט- חג נטיעת האילנות.

In 1890 on Tu Bishvat Ze'ev Yabetz, a teacher and author, took his students from their school in Zichron Ya'akov to festive tree plantings. In this manner he established the custom of planting trees in Tu Bishvat.

בשנת 1908 הכריזה ההסתדרות המורים והגנות בארוח רשמי על ט"ו בשבט כחג הנטיעות. לאחר מכן אימצה קרן קיימת לישראל את המועד הזה כיום נטיעות. במשך השנים הצטרפה לחגיגה המודעות הגוברת לטבע ולצורך לשמור עליו. כך הפך ט"ו בשבט לחג של נטיעות והתקרבות לטבע, כפי שאנו מכירים אותו כיום.

In 1908 the Teacher's union officially declared Tu Bishvat as the planting holiday. Soon afterwards the JNF adopted this date as a day of planting trees. Over the years grew an awareness for nature and the need to take care of it. This is how Tu Bishvat became a holiday of planting and getting closer to nature like it is today.

נחשון בן עמינדב המוזכר בפרשה:

על שם נחשון בן עמינדב, נשיא שבט יהודה, שקפץ וירד ראשון לחוף ים סוף ביציאת מצרים. כינוי לאדם נועז, הנחלץ ראשון למקום סכנה או לפעולה חשובה וקשה ביותר. מכאן הביטוי "קפיצה נחשונית" להעזה חלוצית. מכאן גם השם "מבצע נחשון" למבצע הגדול הראשון של צה"ל לפריצת הדרך לירושלים הנצורה במלחמת העצמאות תש"ח, 1948.

על שם המצבע נקרא קיבוץ נחשון, המווקם ליד לטרון ונוסד בשנת 1950 בידי חברים ילידי הארץ ועולים מפולין, ארה"ב ודרום אפריקה.

כנ"ל גדוד נחשון, חלק מחטיבת כפיר בחיל הרגלים של צה"ל.